

Рис. 1. Романівський став у місці впадання у нього річки Качава

Незважаючи на допустимий стан водойми, вона однозначно потребує очищення задля покращення екологічного стану до доброго.

Ольга КОВАЛЬЧУК, студентка групи Е-32
Науковий керівник: к.г.н., доц. **Чеболда І.Ю.**

ЛІСОВІ РЕСУРСИ КРЕМЕНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сучасні тенденції глобальних і регіональних кліматичних змін, зниження рівня залягання підземних вод, втрати ресурсів прісної води, тотального знищення великих екваторіальних лісів та пралісів світу, зумовлюють необхідність запровадження збалансованого і раціонального використання лісових ресурсів. На етапі євроінтеграційних процесів, Україна запроваджує елементи сталого лісокористування. В окремих областях та

адміністративних районах розроблено Програми розвитку лісового господарства, змінюються підходи до використання лісових ресурсів.

Тернопільська область, із лісистістю близько 13%, з кожним роком нарощує потенціал лісовкритих земель. В контексті реформи децентралізації, передачі комунальних лісів Державним підприємства, детальніших досліджень потребують лісові ресурси адміністративних районів. Вивчення проблеми збереження і ефективного використання лісоресурсного потенціалу країни в цілому, її окремих регіонів сьогодні особливо актуальне з огляду на переосмислення людством місії лісового господарства у вирішенні глобальних та локальних екологічних проблем – запобіганні зміні клімату, усуненні наслідків природних катаклізмів, антропогенних аварій та забруднень. Ці процеси в певній мірі висвітлені в наукових працях вчених Юхновського І.Р., Лебеда Г.Б., Шевченко Ю.О., Товстуха О.В., Синякевич І.М., Остапенко Б.Ф., Герушинский З.Ю., Гайда Ю.І., Яцик Р.М, Парпан В.І., Гуменюк Р., Кухарський Т.В., Трентовський В.В. та інших. Проте, на сьогоднішній день дослідження присвячені вивченню лісового потенціалу України загалом, ще недостатньо вивчені, це зумовило необхідність вибору проблеми та пошуку шляхів її вирішення.

Об'єктом нашого дослідження обрано лісові ресурси Кременецького району.

Предметом дослідження є структура земель лісового фонду, видовий склад і таксаційні показники лісових ресурсів Кременеччини.

Основні завдання, що ставляться у даній статті:

- узагальнити концептуальні засади дослідження лісових ресурсів адміністративного району;
- дослідити структуру земель лісового фонду Кременеччини, визначити лісистість окремих сільських рад та об'єднаних територіальних громад;
- обґрунтувати пріоритетні напрямки розвитку лісокористування Кременецького району.

Кременецький район розташований в зоні західного лісостепу Волинсько-Поліського плато (рис 1). За рельєфом Кременецький район ділиться на північну частину (Мале Полісся) та південну частину (Холодне Полісся), що лежать у межах Волино-Подільської височини. Мале Полісся, або Кременецький кряж займає 15% площі району й характеризується плоским одноманітним рельєфом. Холодне Полісся охоплює 85% площі. Район розташований на межі двох кліматичних зон: західноєвропейської, з вологим і помірно теплим кліматом, та східно-континентальної, з континентальним кліматом.

Розміщення лісових масивів на території району нерівномірне. Більшість лісів сконцентровано в північній частині району. Лісові ресурси відіграють важливу роль в економічному житті району. На сьогодні можна виділити ряд проблем, пов'язаних із лісокористуванням Кременецького району. Зокрема, значної шкоди лісовим насадженням завдають

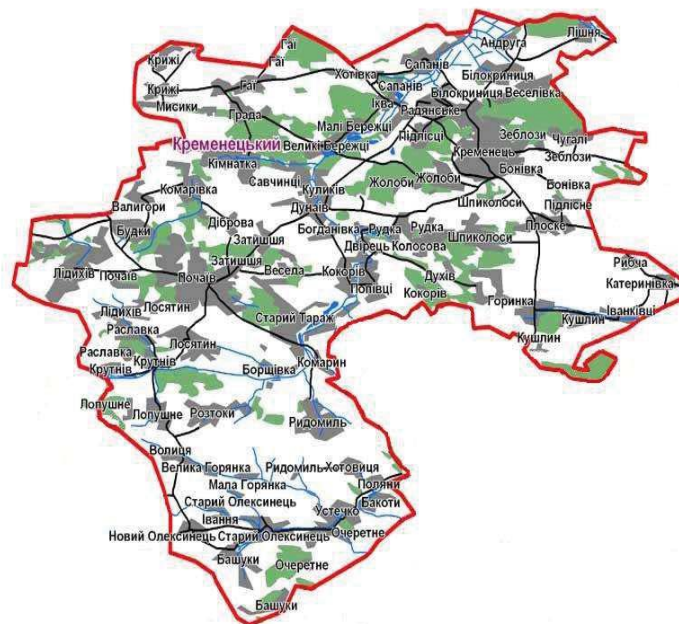

Рис. 1. Кременецький район Тернопільської області

пожежі, які за останні роки все частішають у зв'язку з глобальним потеплінням клімату планети та неправильним поведінням населення, пов'язаного з використанням лісу як зон проведення дозвілля і відпочинку. У кінцевому підсумку ці явища ведуть до скорочення обсягів лісокористування. Загальна площа лісів Кременецького району становить 742 тис. га. У постійному користуванні ДП «Кременецького лісгоспу» 4,3 тис. га. в користуванні Кременецького районного лісгосподарського підприємства «Кремліс» 6.5 тис. га.

За бонітетами у Кременецькому районі переважають ліси I бонітету (42%) і 1a – 28,6% (табл. 1). Ліси II бонітету в районі займають близько 16%, 1б – 9%, найменше лісів III бонітету, що у свою чергу свідчить, про високу цінність лісових ресурсів Кременеччини та необхідність їх виробничої експлуатації.

Таблиця 1

Розподіл лісів Кременецького району за бонітетами

Бонітет	Площа, га	%
I б і вище	2398,7	9.0
I а	7622,6	28.6
I	11194,0	42.0
II	4211.1	15.8
III	1119.3	4.2
I V	106,6	0.4
V	0,0	0.0
V а	0,0	0.0
Всього по лісгоспу	26652,3	100.0

Отож, лісові ресурси Кременецького району із переважаючими породами сосни та дуба, характеризуються як середньовікові із високим класом бонітету. У породному складі лісів переважає граб і ясен, близько 20% з яких – молодняк. Стиглі ліси Кременеччини становлять більше 10%, що зумовлює необхідність їх виробничої експлуатації, а також обов'язкове лісовідновлення та лісорозведення.

Дослідження компонентної структури лісових ресурсів, на основі потенціалу лісових ресурсів (ПЛР) дає можливість вивчити внутрішньовидове та міжвидове співвідношення

природних ресурсів, які склались на основі природного розвитку території та впливу на неї соціально-економічних факторів. При цьому досягається як якісна так, і кількісна характеристика співвідношень видів лісових ресурсів у Кременецькому районі. Це закладає основу раціональному лісокористуванню в регіоні. Проведений аналіз закладає фундамент для короткострокового та довгострокового прогнозування економічного розвитку території, в основі якого лежить забезпеченість природним ресурсом, а також його оптимальне використання.

Розглядаючи структуру земель лісового фонду Кременецького району варто звернути увагу на лісистість окремих адміністративних одиниць – сільських рад та об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Проведений нами аналіз лісистості адміністративних одиниць Кременецького району, показав такі особливості:

- в межах районує дев'ять адміністративних одиниць (Білокриницька, Великобережецька, Великолинівецька, Гаївська, Жолобівська, Колосівська, Чугалівська, Шпиколосівська сільські ради, а також Почаївська ОТГ) із найбільш оптимальною часткою лісовкритих земель (23,1-40%);

- у 2 сільських радах (Дунаївська і Староолексинська) та місті Кременець частка лісовкритих земель є відносно оптимальна (15,1-23%);

- 12 сільських рад (Будківська, Горинська, Крижівська, Лідихівська, Лосятинська, Млиновецька, Плосківська, Попівцівська, Радомильська, Розтоцька, Спанівська, Устечківська) та Лопушенська ОТГ характеризуються несприятливою часткою лісовкритих земель(5-15%);

- дві сільські ради (Бушуківська, Катеринівська) мають вкрай несприятливу лісистість (частка лісовкритих земель є меншою 5%).

Стан заповідних лісів Кременецького району є неоднорідний на різних ділянках. Південно-західна частина, яка охоронялася у статусі комплексної пам'ятки природи з 1963 р., а в статусі природного заповідника з 1992 р., збережена краще, ніж решта території. Середній вік деревостану тут становить 85 років, що приблизно вдвічі більше, ніж у середньому по Україні.

Отож, заповідні ліси Кременецького району в основному представлені в об'єктах ПЗФ, зокрема НПП «Кременецькі гори» - його заповідна зона площею 1,4 тис. га в межах району – це Білокриницьке лісництво кв. 45; господарська зона, яка становить 43% площ Парку, з яких 10,2 га заповідні ліси, а також лісові угіддя на територіях заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи, як загальнодержавного, так і місцевого значення. Перспективою збільшення площ заповідних лісів у Кременецькому районі залишається створення перспективних регіональних ландшафтних парків (РЛП) «Малополіський» та «Почаївський», віднесення окремих лісових масивів (зелених зон населених пунктів, водоохоронних та прибережних смуг, лісів в межах заказників та заповідних урочищ) до категорії природоохоронні ліси.

Очікуваними результатами реалізації Програми розвитку Лісового господарства Кременецького району до 2021 року є:

- підвищення рівня лісистості до 23%
- нарощування ресурсного та екологічного потенціалу лісів;
- підвищення стійкості лісових екосистем, забезпечення охорони і захисту лісу;
- визначення користувачів лісами, на землях державної власності, які не надані в користування;
- вирішення питання із статусом лісів на самозаліснених територіях адміністративних одиниць району загальною площею 417,2 га;
- створення районного реєстру земельних ділянок перспективних для заліснення;
- відтворення, охорона і раціональне використання мисливської фауни;
- збереження біологічного різноманіття лісових екосистем на території усіх категорій лісів;
- підвищення еколого-економічної ефективності управління лісами та лісокористуванням;
- проведення сертифікації лісів відповідно до міжнародних стандартів;

-
- реалізація ефективного управління землями лісового фонду;
 - соціальний захист працівників галузі лісового господарства;
 - розвитку рекреаційної та туристичної інфраструктури в лісах району;
 - залучати місцеві громади, до процесу створення нових лісів, збільшення лісистості їх територій.

Отже, перспективою розвитку лісогосподарського природокористування у Кременецькому районі Тернопільської області в першу чергу є боротьба із шкідниками та захворюваннями лісових культур. Урізноманітнення природного складу лісів Кременеччини із урахуванням сучасних тенденцій, кліматичних змін, економічних потреб населення. Проведення рубок догляду, проріджування, освітлення у лісах усіх категорій, в тому числі заповідних, особливо на території НПП «Кременецькі гори». Запровадження сертифікації та електронного чіпування деревени. Розвиток лісовідновлення та лісорозведення, розробка правоустановчих документів на нові ділянки під заліснення та самосіви. Реалізація принципів сталого лісогосподарства із врахуванням екологічних та соціально-економічних умов розвитку території адміністративного району.

Результати дослідження мають важливе прикладне значення і можуть бути використанні при плануванні роботи Державного підприємства «Кременецьке лісове господарство», окремих лісгоспів та Управління лісового господарства області загалом. Визначені у роботі показники лісистості окремих сільських рад та об'єднаних громад, повинні бути враховані при розробці стратегії розвитку цих адміністративних одиниць.

Література:

1. Заставецька О.В. Географія Тернопільської області / О.В. Заставецька, Б.І. Заставецький, Д.В. Ткач. – Тернопіль, 1994. – 88 с.

2. Природні умови та ресурси Тернопільщини. / за ред. М.Я. Сивого, Л.П. Царика. – Тернопіль: ТзОВ: «Терно-граф», 2011. – 512 с.

3. Офіційний сайт Управління лісового та мисливського господарства Тернопільської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ternopillia.gov.ua>.

4. Програма розвитку лісового господарства Кременецького району на 2017-2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/kremenetska/ua/9341.htm>

5. Державне підприємство «Кременецьке лісове господарство». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ternopillia.gov.ua/derzhlisgosp/derzhavne-pidprijemstvo-kremenecke-lisove-gospodarstvo.html>

Вікторія ПРОЦИК, студентка групи Е-32,
Науковий керівник: **к. біол. н., доц. Лісова Н. О**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У М.ТЕРНОПІЛЬ

Щороку в Україні утворюється 11–13 млн тонн твердих побутових відходів (ТПВ). Річна кількість відходів на душу населення становить близько 300 кг, при цьому спостерігається суттєва різниця в показниках утворення відходів між міською та сільською місцевостями. Збільшення показників утворення відходів пов'язане з підвищенням рівня життя, враховуючи співвідношення між динамікою ВВП на душу населення та рівнями питомого утворення відходів. За різними даними, рівень переробки ТПВ в Україні коливається від 3 до 8%, тоді як для країн Європейського Союзу він складає до 60% ТПВ. При цьому більше 90% ТПВ спрямовується на полігони та несанкціоновані звалища. Згідно з офіційними розрахунками, 10 000 га землі зайнято близько 6 700 полігонами та звалищами, хоча неофіційні показники можуть бути навіть ще вищими.